

VIESLEKCIJA

ES UN TIESISKUMS KRĪZES APSTĀKĻOS

PROF. DR. KRISTOFS ŠĒVE

(ĶĪLES-ALTENHOLCAS/REINFELDES LIETIŠĶO ZINĀTŅU UNIVERSITĀTE)

Attiecībā uz daudzajiem ziņojumiem plašsaziņas līdzekļos pēdējo gadu laikā, šķiet, ka abi termini – ES un tiesiskums – veido gandrīz dabisku savienojumu ar vārdu “krīze”. Jau vairākus gadu desmitus tiek ziņots, ka ES ir nonākusi krīzē. Tāpat tiesiskums ES bieži tiek apvienots ar problemātiskām situācijām, īpaši Polijā un Ungārijā.

Turklāt šķiet, ka pēdējos gados vārda “krīze” lietojums ir būtiski pieaudzis. “Krīžu saraksts” var sākties ar klimata pārmaiņām vai Covid-19, aptverot Krievijas uzbrukumu Ukrainai, taču tas ietver arī pieaugošo politisko polarizāciju un no tās izrietošos izaicinājumus daudzām demokrātijām.

Lai arī saraksts ar to nebeidzas, vieslekcijā uzmanība netiks pievērsta šīm krīzēm. Tā vietā, attiecībā uz 9. maiju, ko var uzskatīt par kaut ko līdzīgu ES "dzimšanas dienas aizstājējam", tiks uzdots diezgan retorisks jautājums, vai var būt alternatīva ES un tiesiskumam krīzes laikā. Nav pārsteigums, ka tiks apgalvots, ka funkcionējoša ES, kas ievēro tiesiskumu, ir vienīgā iespējamā pieeja šo krīžu risināšanai. Atzīstot, ka ES devīze “vienoti daudzveidībā” dažkārt līdzinās vēlmei “ielikt apli kvadrātā”, tiks norādīts uz dažām politisko nesaskaņu jomām un tiks apriesta no tā izrietošā tiesiskuma dilemma ES. Tādējādi vieslekcija, piemēram, pievērsīsies neatbilstībām tādās jomās, kā migrācija un LGBT tiesības, kā arī norādīs uz kopīgu projektu perspektīvām, kas tiks aplūkotas turpmākajās prezentācijās.

Attiecībā uz pašreizējo krīzi, kādu ieguldījumu varētu sniegt ES? Kā? Atbilde šķiet samērā vienkārša un skaidra – būt vienotiem un runāt vienā spēcīgā balsī – vienotība.

Vienoti dažādībā – dažādība var apdraudēt vienotību (arī tiesiskumu, jo dažādība nozīmē arī dažādus likumus):

Centrbēdzes – entropija: nepieciešamība pēc Centripetalkrāfte (ES saglabāšana/turēšana kopā)?:
Krīzei var būt šāda ietekme. Pašreizējā Krievija (pirms Brexit), arī klimats – Covid abi (...)

Vienlaikus nacionālas valsts renesanse/revitalizācija.

Ķīna (un Krievija) tiecas pēc jaunas pasaules kārtības, ko drīzāk pārvalda vara, nevis likuma vara. Visdrastiskākais scenārijs saistībā ar pirmo aspektu – krīzi bez ES – liecina, ka pat tādas dalībvalstis, kā Vācija, dramatiski zaudētu nozīmi, ietekmi un ietekmi pasaulē. Runājot par otro aspektu, tiesiskuma trūkums atņemtu/nopietni ietekmētu ES pārvaldību, kā arī tās un dalībvalstu uzticamību. Attiecīgi tas atturētu investīcijas un inovācijas, tādējādi izraisot ekonomisko un sociālo lejupslīdi. Abu scenāriju kombinācija...

9. maijā, ko var uzskatīt par kaut ko līdzīgu ES “dzimšanas dienas aizstājējam”, pārdomas var radīt nedaudz atšķirīgu skatījumu/mazāk drūmu novērtējumu.

PAR REFERENTU:

Pirms darba Ķīles Altenholcas/Reinfeldas Lietišķo zinātņu universitātē (Vācijā) un Lilles Katoļu universitātē (Francijā) **Prof. Dr. Kristofs Šēve** (*Christoph Schewe*) bija DAAD Eiropas un starptautisko ekonomisko tiesību asociētais profesors Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē no 2011. līdz 2017. gadam. No 2006. līdz 2011. gadam viņš bija DAAD lektors/asociētais profesors Tartu Universitātē. Prof. Šēves galvenās pētniecības intereses ir saistītas ar Eiropas tiesībām, starptautiskajām ekonomiskajām tiesībām un Vācijas tiesībām. Prof. Šēve ir vairākkārt atbalstījis Satversmes Tiesu, sniedzot juridiskos atzinumus. Viņš regulāri publicē grāmatas un rakstus starptautiskos zinātniskajos žurnālos angļu, vācu un latviešu valodā.

